Motion

1981/82: 2099

Margareta Winberg m. fl.

Åtgärder för att minska tobaksbruket

Ingen torde i dag förneka sambandet mellan rökning och en rad olika sjukdomar. WHO har under sista tioårsperioden publicerat flera rapporter där sambandet är vetenskapligt fastställt.

Rapporter från utlandet och från Sverige visar bl. a. att rökare har en högre dödlighet än icke-rökare. De främsta bidragande faktorerna till överdödlighet bland rökare är sjukdom i hjärtats kranskärl, lungcancer, kronisk lungsjukdom.

Enligt en nyligen gjord minimiberäkning, gjord av NTS (Nationalföreningen för upplysning om tobakens skadeverkningar) är antalet rökningsrelaterade dödsfall i Sverige 1981 följande:

	Män		Kvinnor	
Dödsorsak	Totalt antal dödsfall (beräknat)	Antal rökningsrelaterade fall	Totalt antal dödsfall (beräknat)	Antal rökningsrelaterade fall
Lung- och struphuvudscancer	2 000	1 600	600	200
Ischemisk hjärtsjukdom (huvudsakligen hjärtinfarkt)	20 000	4 000	14 000	350
Kronisk bronkit, emfysem	800	700	400	150
Alla dödsorsaker	50 000	7 000	41 000	1 000

Som jämförelse kan nämnas att det *årliga* antalet dödsfall genom motorfordonsolyckor i Sverige varit omkring 1 250.

Förutom de humanitära aspekterna på de olika rökrelaterade sjukdomarna och för tidigt avlidna kan man mäta de samhällsekonomiska konsekvenserna av rökningen.

Både sjukdom, arbetsoförmåga och för tidig död gör att det blir mindre arbete uträttat jämfört med om rökningen inte funnits. Det blir alltså en mindre produktion i landet än vad det kunde ha blivit.

Värdet av de samhällsekonomiska bortfallen kan beräknas enligt följande:

produktionsminskning genom *extra sjukskrivning* som förklaras av rökning	500 000 000
produktionsminskning genom *arbetsoförmåga* som förklaras av rökning	500 000 000
produktionsminskning genom *för tidiga dödsfall* som förklaras av rökning	1 000 000 000
Sammanlagt värde av produktionsminskning genom rökning	2 000 000 000

Tobaksfrågan har handlagts av flera utredningar. 1973 överlämnade tobaksutredningen sitt förslag till socialstyrelsen. Efter remissomgång fick socialministern rapporten. Senare tillsattes tobaksreklamkommittén. År 1977 tillsattes tobakskommittén. Den avlämnade sin slutrapport i februari 1981.

Denna rapport är utmärkt och lägger förslag till ett samlat och konsekvent program för hur tobakskonsumtionen skall minska. De flesta av förslagen ligger inom kommunernas verksamhetsområden. Två av frågorna fordrar emellertid riksdagsbeslut för att genomföras. Det är dels förslaget om skärpt marknadsföring, dels förslaget om förbud mot rökning i offentliga lokaler.

Tobaksreklamen

Undersökningar i England och USA visar att tobaksreklamen bidrar till ökad totalkonsumtion av tobak.

Förklaringen ligger i att tobaksreklamen tycks ha bl. a. följande effekter på människorna

– den befäster ett intryck av att *tobaksvaror* är något positivt och värdefullt,

– den befäster att *rökning* är något positivt och värdefullt,

– den befäster ett intryck av att rökning är förknippad med och ger attraktivitet hos rökaren,

– den bidrar till att göra rökningen som företeelse mera framträdande och befäster därmed ett intryck av att rökning är ett naturligt, självklart, accepterat inslag i vardagslivet,

– dess existens kan uppfattas som ett uttryck för att myndigheterna egentligen inte finner det angeläget att motverka tobaksbruket, vilket leder till minskad trovärdighet för hälsoupplysningen om tobakens skadeverkningar.

Motiven för en skärpning av tobaksreklamen är således många, och det förslag till ändring av lagen med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker som tobakskommittén presenterat är utmärkt.

Rökning i offentliga lokaler

Ingen människa skall behöva skadas för att andra människor röker. Den passiva rökningens inverkan på människor uppmärksammas alltmer.

Enligt en amerikansk undersökning har den passive rökaren exempelvis lika stor nedsättning av lungfunktionen som en rökare som inte drar halsbloss *och* som en rökare som röker 1–10 cigaretter/dag och drar halsbloss.

Andra undersökningar visar också lungcancer hos passiva rökare. Allergiker och astmatiker har många gånger ett mycket stort besvär med den passiva rökningen.

I en opinionsundersökning som NTS gjort bland 2 000 män och kvinnor om rökning i olika typer av offentliga lokaler säger en stor majoritet ja till ett förbud. Särskilt starkt är stödet för förbud i sjukhusmiljöer, post- och bankkon-

tor samt sporthallar.

Även i detta stycke är tobakskommitténs förslag till lag bra.

Regeringen har vid upprepade tillfällen under 1981 aviserat en proposition i frågan om minskat tobaksbruk. I årets budgetproposition bilaga 8 beskrivs tobakskommitténs arbete mycket kortfattat. Ingen proposition aviseras under våren.

Hemställan

Mot bakgrund härav och med hänvisning till ovanstående föreslår vi*

1. att riksdagen uttalar som sin bestämda önskan att regeringen snarast framlägger ett förslag till samlat åtgärdsprogram för minskat tobaksbruk,
2. att riksdagen begär att regeringen snarast framlägger förslag om lag med vissa bestämmelser om tobaksrökning i offentlig lokal.

Stockholm den 26 januari 1982

MARGARETA WINBERG (s)
MAJ BRITT THEORIN (s) FRIDA BERGLUND (s)
IRIS MÅRTENSSON (s) TYRA JOHANSSON (s)

* Se även motion 1981/82: 2100.